

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ВАСИЛ ХРИСТОВ МАРИНОВ,
КАТЕДРА „ГЕОГРАФИЯ НА ТУРИЗМА“,
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“ В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ З. „СОЦИАЛНИ СТОПАНСКИ И ПРАВНИ НАУКИ“, ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ З.9. „ТУРИЗЪМ“

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на Заповед № РД-352/21.12.2017 г. на ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас за определяне на състав на научно жури и в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в университет „Проф. д-р Ас. Златаров“ – Бургас.

1 ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНКУРСА И КАНДИДАТИТЕ

Конкурсът е обявен по професионално направление 3.9 „Туризъм“ без допълнителна спецификация.

В конкурса участват двама кандидати:

- Гл. ас. дн инж. Антонина Стоянова Недкова
- д-р Захарий (Жеко) Манолов Дечев

И двамата кандидати са подали изискваните според правилника на Университета документи. Трябва да се подчертае съществената разлика в оформянето и подреждането на документацията, начина на представяне на информацията и привеждането на необходимите доказателства, която е в полза на д-р З. Дечев.

2 СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ ДОЦЕНТ

2.1 Общи изисквания (чл. 24 ал.1 от ЗРАСРБ, чл. 67 ал. 1 от правилника на Университета)

Гл. ас. дн Антонина Стоянова Недкова е придобила ОКС „магистър“ с квалификация инженер-технолог по „Технология на продуктите за обществено хранене“ във Висшия институт по хранително-вкусова промишленост – Пловдив, ОНС «доктор» по научна специалност «Методика на обучението (по технология на кулинарната продукция)» в университет «Проф. д-р Ас. Златаров» - Бургас и научна степен «доктор на науките» по 3.5 «Обществени комуникации и информационни науки» в Университета по библиотекознание и информационни науки – София. В резултат от следдипломна квалификация има професионална квалификация за правоспособен учител. Антонина Недкова има над 35 г. стаж като преподавател в Колеж по туризъм към университет «Проф. д-р Ас. Златаров» - Бургас, в т. ч. над 11 г. като главен асистент - от 20.04.2006. За участие в конкурса Антонина Недкова е представила 65 публикации, в т.ч. 6 монографии.

Д-р Захарий (Жеко) Манолов Дечев е придобил ОКС „магистър“ по специалност „Теология (Богословие)“ в СУ „Св. Климент Охридски“, ОНС „доктор“ по научна специалност 05.07.03. „Методика на обучението по религия“ в СУ „Св. Климент Охридски“ и ОКС

„магистър“ в професионално направление 3.9 „Туризм“ – културен туризъм. Наред с това е преминал през специализация „Православна социална педагогика и енорийска катехизация“ в Москва (2001 г.), както и през няколко краткосрочни квалификационни курса: „Методика на преподаването“ (2001 г.), „Създаване и поддържане на партньорства“ (2003 г.) и „Подготовка и провеждане на православни лагери“ (2004). З. Жеков има значителен опит като хоноруван преподавател/асистент в няколко висши училища по разнообразни специалности и учебни дисциплини: Бургаски свободен университет (1996-2000 г.), Колеж по туризъм при Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“ (2001-2002 г. и 2013-2017 г.), ПУ „Паисий Хилендарски“ (2007-2011 г.), ШУ „Епископ Константин Преславски“ (2007-2017 г.), СУ „Св. Климент Охридски“ (2009-2017). Този опит е потвърден със служебни бележки и удостоверения от съответните висши училища с изключение на Бургаския свободен университет, въз основа на които доказаният стаж като хоноруван преподавател може да се оцени на около 10 години. За участие в конкурса З. Жеков е представил 56 научни публикации, в т.ч. 4 монографии.

Представените документи показват, че и двамата кандидати отговарят на общите изисквания за заемане на академичната длъжност доцент:

- Имат придобита ОНС „доктор“;
- Има повече от 2 години стаж като асистент/главен асистент (А. Недкова) или повече от 5 години стаж като хоноруван преподавател във висше училище (З. Дечев);
- Представили са монографии и други публикации за участие в конкурса;
- Представили са документи за участие в научно-изследователски проекти и разработване на учебни програми и лекционни курсове.

Предходното образование и преподавателски опит на кандидатите може да се оценят като съпоставими. И двамата кандидати имат първоначално висше образование и докторски степени извън науките за туризма. Предимства на А. Недкова са придобиването на научна степен „доктор на науките“ (в различна научна област) и по-големият ѝ производствен стаж. Предимства на З. Дечев са специализираното туристическо образование (магистър по туризъм) и по-разнообразния професионален опит, значителна част от който е свързана с туризма и обучението по туризъм. Не е за подценяване и значителния му административен опит в сферата на образованието.

2.2 Изисквания при повече от един кандидат (чл. 27 ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 68 ал. 1 от правилника на Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“)

2.2.1 Учебно-преподавателска дейност (чл. 27 ал. 4 т.1 от ЗРАСРБ, Прил. 2 от правилника на Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“)

Критерий	Задължителни минимални изисквания	Антонина Недкова	Захарий Дечев
Издадени учебни пособия*	(1)	1 (12 стр.)	2 (208 стр.)
Издадени учебници*	(1)	1 (182 стр.)	
Разработване на учебни програми*	(1)	3	4
Разработване на лекционни курсове**		3	4
Успешно защитили дипломанти**	-		2
Друга съвместна работа със студенти и докторанти в научно-изследователски и творчески проекти**	-	-	-

* Според правилника на университета (прил. 2)

** Според ЗРАСРБ, чл. 27 ал. 4, т. 1

А. Недкова е участвала в осъществяването на лекционни курсове по три учебни дисциплини в Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“, в т.ч. в редовна и задочна форма на обучение („Технологично обзавеждане на хотела и ресторанта“, „Грижа за клиента“ и „Организация и функциониране на професионалната кухня“). По същите дисциплини е разработила и учебни програми. Водила е и упражнения по тези, както и по още две дисциплини („Технология на кулинарната продукция“ и „Комбинирани тематични занятия“). Видим е фокусът върху технологичното оборудване на туристически съоръжения и технологията и организацията на храненето. Средната ѝ аудиторна заетост за последните години е 647 ч. Наред с това е участвала като лектор в курсове за професионално обучение (за неясен период и с неясна интензивност), при което е преподавала по пет дисциплини и е разработила 7 учебни програми, които с малки изключения имат същия тематичен фокус.

А. Недкова е автор на един учебник и едно учебно помагало – и двете свързани с технологичното обзавеждане на кухня. Учебното помагало е в съавторство с равно участие. Учебникът е добре структуриран, старателно оформен и на достъпен език. Учебното помагало е спорно, няма доказателства, че е публикувано, обемът му е 12 стр. и по същество представлява техническа инструкция за работа с ограничен брой машини.

Няма данни за успешно защитили дипломанти или други форми на съвместна работа със студенти в изследователски проекти.

Въз основа на анализа на публикациите на А. Недкова може да се приеме, че тя познава, разработва и прилага разнообразни и иновативни методи на обучение.

З. Дечев е участвал в обучението по множество учебни дисциплини, от които в пряка връзка с конкурса са „Методика на екскурзоводското обслужване“, „Туристическо екскурзоводство“, „Религиозен туризъм“, „Туристическо краезнание“. Липсват данни за аудиторната заетост (хорариум), но въз основа на списъка тя може да се оцени като значителна. Представен е списък на разработени и приети 4 учебни програми, които независимо от наименованието, са свързани с екскурзоводската дейност и са само за последните 3 години преподавателска дейност в университет „Проф. д-р Ас. Златаров“. Вероятно има и други учебни програми и разработени курсове, но те не са документално доказани. Представени са данни за двама успешно защитили дипломанти и три рецензирани дипломни работи в Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“.

За участие в конкурса З. Дечев е представил две учебни помагала, свързани с обучението по екскурзоводство (№№ 5 и 6). Учебните помагала са с ясна структура, написани са на достъпен език, насърчават самостоятелната работа, активността, критичното мислене и работата в група. Положително впечатление прави силния акцент върху аспекти на научната етика (плагиатство, респ. цитиране). Като недостатък може да се отбележи, че част от задачите за самостоятелна работа биха могли да бъдат предоставяни като отделни материали, а не да бъдат част от основното тяло на помагалото (№ 5), че някои от инструкциите за цитиране в текста са спорни (№ 6, с. 20), както и че включването на цяла курсова работа като пример в източник № 6 едва ли е целесъобразно. За повечето от монографиите изрично се подчертава, че са ориентирани към студенти, респ. че могат да се използват и като учебници, но това едва ли е уместно пред вид на тяхната тематика, структуриране и стил на изложение (изключение е № 3).

Публикациите на З. Дечев показват, че той познава, разработва и прилага иновативни методи на обучение.

В заключение, учебно-преподавателската дейност и на двамата кандидати може да се оцени като активна и отговаряща на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“, в т.ч. на задължителните минимални изисквания на университет „Проф. д-р Ас. Златаров“. И за двамата кандидати има данни, че прилагат иновативни методи на обучение. В тематично отношение преподавателската дейност на д-р З. Дечев е по-близка до темата на

конкурса. Той показва и по-активна работа със студенти.

2.2.2 Научно-изследователска дейност (чл. 27 ал. 4 т.2 от ЗРАСРБ, чл. 68 ал. 1 от правилника на Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“)

Критерий	Минимални задължителни изисквания	Антонина Недкова		Захарий Дечев	
		Бр.	Стр.	Бр.	Стр.
Участие в проекти и договори, в т.ч. международни*	2	3		4	
Ръководство на проекти и договори*	(1)	0		0	
Членство в творческа и/или професионална организация**		0		5	
Публикувани монографии*	1	5	588	4	862
Публикации общо (без учебници и монографии), в т.ч.*	25	57	402	50	387
- Статии в рецензирани и реферирани списания	5	17	111	15	115
- Международни списания с импакт фактор	(3)	11***	55	0	0
- Национални списания, издания в пълен текст от конференции		29	236	35	272
Участия в конференции (бр. доклади), в т.ч.**		25		24	
- международни в България		10		7	
- с международно участие в България		6		2	
- в чужбина		4		13	
Цитати*		21		86	

* Според правилника на университета (прил. 2) ** Според ЗРАСРБ, чл. 27 ал. 4, т. 2

*** Всички публикации са с импакт фактор от Руски индекс за научно цитиране (РИНЦ)

Забележка: Някои от стойностите на показателите за променени по преценка на автора на становището

Антонина Недкова е представила за конкурса 65 публикации, в т.ч. 2 учебника или учебни помагала (коментирани по-горе), 6 монографии (в които е включен и автореферата за НС „Доктор на науките“), 1 студия, 22 статии в български научни списания и сборници, 9 статии в чуждестранни издания и 25 доклада от научни конференции, както и служебни бележки за участие в 3 проекта.

Проектната дейност на А. Недкова е ограничена. Данните за проектите са недостатъчно подробни, но два от тях очевидно са свързани с обучение, а третият е вътрешноуниверситетски. Няма данни за приложени в практиката резултати от научните изследвания.

Няма данни за членство в творческа или професионална организация.

Данните за публикационната активност на А. Недкова в количествен аспект са впечатляващи и надхвърлят значително изискванията за академичната длъжност „доцент“, но качеството на публикациите и съответствието им с изискванията за конкурса може да се поставят под съмнение:

- Списъкът на публикациите е изготвен непрофесионално, в редица случаи липсват библиографски данни или те са неточни, не е посочено кои издания са реферирани и индексирани, съдържа подвеждаща информация (напр. не се посочва че импакт факторите са от Руски индекс за научно цитиране). Резюметата са структурирани по различен начин

от списъка на публикациите, в т.ч. с различна номерация на трудовете, за някои трудове не е представено резюме (напр. № 5, № 64) и също съдържа подвеждаща информация (напр. резюмето на № 3 се отнася за цялата монография, която е в съавторство, и няма нищо общо с частта, написана от автора).

- Авторската справка за приносите не е оформена според обичайната практика и не прави връзка между декларираните приноси и съответните публикации, което прави тези приноси трудно проследими и трудно проверими. Липсва и тематично групиране на публикациите, което също затруднява оценката на приносите. Преобладаващата част от публикациите са фокусирани върху методиката на обучението, а не върху съдържателни аспекти на туризма. Основният обект на изследване е Колежът по туризъм в Бургас и обучението по отделни дисциплини в него, характерно е споделянето на педагогическа практика. Без да ги оспорвам, оценявам приносите като предимно приложни и попадащи предимно в сферата на научни области и направления, различни от това на конкурса (главно 1. Педагогически науки, 1.3. Педагогика на обучението по..., в някои случаи – 5. Технически науки, 5.12. Хранителни технологии).
- Дори и в количествено отношение научната продукция не е толкова внушителна, колкото изглежда на пръв поглед. Общият обем на публикациите, изключвайки учебниците и автореферата, е около 1000 стр., от които близо 600 стр. се падат на монографиите. Средният обем на статиите е 6,2 стр., на докладите – 5,2 стр. Съдейки от заглавията, има основателни съмнения, че монографията под № 1 повтаря дисертационния труд за придобиване на ОНС „доктор“.
- При по-детайлния анализ на публикациите става очевидна склонността на кандидата да повтаря една и съща информация в няколко публикации. Монографиите са компилативни, основават се в значителна степен на предходни или паралелни публикации, като в много случаи текстовете не са подчинени на общата тема, не са последователно структурирани и не са актуализирани. Множество повторения се откриват и между статиите и докладите от конференции. В монографията под № 5, която на пръв поглед се отличава с по-оригинална тематика и подход, в теоретичната си част представлява компилация, която се основава на доклад на КРИБ от 2015 г. с известно разместване на текстовете (в повечето случаи е цитиран), както и на текстове, които се откриват в реферати или курсови работи, които в някои случаи не се цитират коректно. Аналогична е ситуацията и във втория раздел на съответната глава, посветена на Болонския процес, която се основава практически изцяло на източник, цитиран като www.bing.com.
- В публикациите се открива очевидно невярна информация, например че „професиите в туристическата индустрия се приемат за регулирани професии“ (№ 5), че SWOT-анализът е „метод за събиране на информация“ (№ 2, № 52) или че И. Кант е „известен американски социолог“ (№ 22), както и неточни твърдения, например: „Туризмът като стопански отрасъл се обуславя ... от приобщаването на страната ни към ЕС“ (№ 14). Напълно неприемливо е твърдението, че „Учебните планове на висшите училища и съответните програми по учебни дисциплини са държавни документи. Те се изработват и предлагат за одобряване от специалисти в Министерството на образованието и науката...“. Това е в пълно противоречие със Закона за висшето образование (чл.21 т. 4 и чл. 30 т. 5).
- Значителна част от публикациите имат обзорен (или лекционен) характер. В преобладаващата част от публикациите липсва методика на изследването. В редица случаи се говори за разработване, прилагане и апробиране на модели, но няма необходимите данни и доказателства за това дали и как те се прилагат на практика, как се оценява тяхната ефективност и ефикасност, установени ли са проблеми при прилагането и съответните възможности и насоки за усъвършенстване и пр. (напр. студията под № 7). В публикациите

с по-силно изразен изследователски характер се констатира проблеми с методиката на изследване от типа на малки или неадекватно формирани извадки, непълно описана методика, съмнителна приложимост на използваните статистически методи и др.

Няма изрични данни за участия на А. Недкова в научни конференции, но въз основа на представените публикувани доклади може да се приеме, че е налице участие в не по-малко от 25 научни форума, в т.ч. 14 международни, 6 с международно участие, 4 в чужбина.

Липсва официална справка от библиотека или друга организация за цитирания, респ. за цитирания в международно признати бази данни. Кандидатът е посочил 29 цитирания, но 8 от тях са в каталози и справочници и следва да се изключат (№№ 14, 15, 24 – 6 бр.). От останалите 21 половината са на колеги от университета и/или съавтори. Броят на цитиранията силно контрастира с броя на публикациите, което е отражение на популярността на изданията, в които се публикува, и/или на качеството и новостта на публикациите.

Захарий Дечев е представил за конкурса 56 публикации, в т.ч. 2 учебни помагала (коментирани по-горе), 4 монографии, 4 студии, 22 статии в научни списания и сборници, в т.ч. 7 в чуждестранни издания, и 24 доклада от научни конференции, както и служебни бележки за участие в 3 проекта.

3. Дечев е участвал в 4 проекта. Справката и служебните бележки описват ясно и достатъчно подробно неговата роля. Три от проектите са международни, всички проекти са по програми на ЕС или по български оперативни програми, съфинансирани от фондовете на ЕС. Проектите и дейностите на 3. Дечев в тях са свързани предимно с обучение и разработване на методики, учебни материали и пр. Няма данни за приложени в практиката резултати от научните изследвания

Посочено е членство в 9 организации, от които като релевантни професионални организации приемам 5 (Съюз на учените в България, Съюз на краеведите в България, Българска асоциация на експертите в туризма, Дружество на краеведите „Г.П. Аянов“ – Бургас и Югоизточен съюз на екскурзоводите “Ваня Райкова“ – Бургас).

Публикационната активност на д-р Дечев е висока. Общият обем на представените публикации е над 1200 стр. Средният обем на статиите е 8 стр., на докладите – 7,5 стр. Всички публикации са самостоятелни. Налице са някои слабости в представянето на научната продукция (четири публикации, класифицирани от кандидата като студии, с оглед на обема им следва да се разглеждат като статии; не са посочени изрично статиите в рецензирани и реферирани списания). Като слабости по същество може да се отбележат силно изразената концентрация на публикациите в чужбина в ограничен брой издания (за статиите - 1, за докладите - 4) и липсата на публикации в списания с импакт фактор.

Авторската справка за приносите и допълнителната информация към списъка на публикациите дават ясна представа за тематичните направления на неговата работа и осигуряват лесно проследяване и проверка на заявените приноси. Резюметата отразяват коректно и достатъчно подробно съдържанието на научните трудове. Тематично изследванията са фокусирани върху различни аспекти на туристическото екскурзоводство (в т.ч. обучение по екскурзоводство), туристическото краезнание и поклонническият туризъм. Наред с това кандидатът демонстрира широки познания и в други области на научни изследвания, свързани с туризма. Без да се оспорват по същество, приносите са формулирани твърде фрагментарно. Установяват се теоретични, методически и приложни приносни моменти, които може да се обобщят като: систематизиране, обобщаване и интерпретация на знания и информация в областта на теорията и практиката на екскурзоводската дейност; обосноваване като обособени научни дисциплини на туристическото екскурзоводство и туристическото краезнание; идентифициране и анализ на особености на поклонническият туризъм и на поклонниците.

Монографичните трудове са оригинални. Има известни повторения между тях, но те са

съдържателни, а не буквални. Части от монографичните трудове се основават на предходни или паралелно публикувани статии и доклади, но без груби повторения. Няма съществени повторения и между статиите и докладите. Публикациите на З. Дечев представят изследвания с подходяща методика, в повечето случаи изрично определят проблем, обект и предмет, цел, задачи и методи на изследването. Ясно изразена е склонността на кандидата към теоретични разсъждения и обобщения. Характерно е, че авторът борави изключително с качествени методи и вторични източници на информация в съчетание със собствения професионален опит. В някои случаи това е доведено до крайност, при което липсва необходимото ниво на конкретност и връзка с практиката (напр. гл. III в източник № 2). Други слабости, които може да се отбележат включват многословието, „вътрешните“ смислови повторения и честото третиране на въпроси, които не са пряко свързани с темата (по-специално в монографичните трудове), необосновано и ненужно усложняване на начина на изразяване, граничещо с претенциозност (което в съчетание с предното силно затруднява възприемането и разбирането), използването изключително на български автори като източници, както и недостатъчното (епизодично) позоваване, отчитане и коментар на предходни изследвания на други автори в някои от публикациите (напр. №1). В редица случаи се излагат тези и заключения, които не са подкрепени в достатъчна степен с аргументи, данни или позоваване на авторитетни мнения. Силно дискуссионна е тезата за туристическото екскурзоводство като подсистема или поддисциплина на единна и цялостна наука за туризма (впрочем и самият автор в много случаи говори за система от науки за туризма). Спорно или най-малко неизяснено е защо клъстер анализът се разглежда като разновидност на „теоретичния анализ“ (№ 2, с. 180). Отдавам структурните и стилкови слабости на публикациите на известна приприяност при завършването и публикуването на научните трудове, при което не се отделя достатъчно внимание на детайлите по тяхното оформяне (четирите монографии и двете учебни помагала са публикувани в рамките на две години, като в същия период са публикувани и 15 статии и 4 доклада).

Няма изрични данни за участия в научни конференции, но въз основа на представените публикувани доклади може да се приеме, че е налице участие в не по-малко от 24 научни форума, в т.ч. 20 международни, 2 с международно участие, 13 в чужбина.

Липсва официална справка от библиотека или друга организация за цитирания, респ. за цитирания в международно признати бази данни. В личната справка за забелязани цитирания, кандидатът е посочил 86 цитирания, изключително от български автори.

В заключение, научно-изследователската дейност на двамата кандидати, оценявана чрез публикационната им активност, е съпоставима и отговаря на задължителните минимални изисквания на университета. Считаю, че д-р З. Дечев има предимство в редица аспекти на научно-изследователската дейност, по-важни от които са: по-висока степен на съответствие с професионалното направление; по-широк обхват на изследванията, респ. по-разнообразни изследвания; по-добро представяне на резултатите; по-активна проектна дейност; повече цитати.

3 ЗАКЛЮЧЕНИЕ

И двамата кандидати отговарят на формалните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в университет „Проф. д-р Ас. Златаров“.

Въз основа на оценката на учебно-преподавателската и научно изследователската дейност в съответствие с чл. 27 ал. 4 т. от ЗАРСРБ класирам кандидатите в следния ред:

1. д-р Захарий (Жеко) Манолов Дечев
2. гл. ас. дн инж. Антонина Стоянова Недкова

Въз основа на това предлагам д-р Захарий (Жеко) Манолов Дечев да бъде избран и да заеме длъжността „доцент“ по професионално направление 3.9 „Туризм“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

София, 23.03.2018 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Васил Маринов)